Додаток до „Буковини“.

Ч. 2. Чернівці, дня 7. (20.) січня 1905. Рік VIII.

РУСКА РАДА

НАРОДНА ҐАЗЕТА

Виходить що тижня в пятницю.

Коштує річно 4 корони.

Адр. редакциї: „Руска Рада“ в Чернівцях улиця Петровича число 2.

Осип Федькович.

Під Маджентов.

Гей у поли, у поли,
Там літають соколи;
Летять, літають, сумненько гукають,
Аж мене серце болить.

Ой серденько, серденько,
Чого-ж тобі тяженько?
Канони грають, кулї засьпівають,
Най ти буде радненько.

Буде, буде радненько,
Буде рано-раненько
Сонце сходити, нерестанеш жити,
Гуляй, гуляй серденько!

Ой сонечко сходило,
Туманами ся вкрило,
Канони грали, кровйов розливали,
Аби ся не дивило.

Подиви-ж ти ся, мати,
Та на наші кабати, —
Вся кабатина то кров та калина,
Чись мя годна пізнати?

Ой пізнаю, пізнаю,
Лиш одного тя маю;
Одного сина, — красний як калина,
Та як калина в гаю.

Ой бо в гаю калина
Не для него зацвила;
Гей цвила, цвила висока могила,
Твому сину дружина.

Ой дружина-ж то, неньқо!
Завтра рано-раненько
В шовкові трави, зелені мурави
Поклоню ся низенько.

Поклоню ся до свого
Гетмана молодого:
Гетмане пане, звінчай же ти мене
Козака молодого.

Буду тебе вінчати
Там, де дзвонять гармати,
Ой буду, сину! — Гину, пане, гину!
Гей не плач, моя мати!!

З Вижницкого повіту.

Вже 36 років, як на Буковинї засновано найстарше руске товариство, в Чернівцях, що називає ся „Руска Бесїда“. Спершу була се читальня для Черновецких Русинів от як будь яка з наших сїльских читалень, де Черновецкі Русини сходили ся що дня, аби прочитати ґазети, побалакати й забавити ся. З часом Черновецка „Руска Бесїда“ стала роздумувати про долю Русинів в цїлій Буковинї, як би еї направити. А з того вийшли нові рускі товариства от як: полїтична „Руска Рада“, „Народний Дім“ і др., в яких учені Русини стали радити й працювати над тим, щоби буковиньским Русинам стало лекше на Буковинї а перед усїм, аби придбати й Русинам права і добра, які загарбали в свої руки ненаситні чужі люди. Відтак стала Черновецка „Руска Бесїда“ будити і нарід, міщан і селян з тяжкого сну, щоби розкрили очи, побачили свою недолю-біду та щоби взяли ся до науки-просьвіти, аби стали гуртувати ся й собі в товариства до оборони своїх мужицких прав, і до борби за лїпшу долю свою. Оттак Черновецка „Руска Бесїда“

стала закладати по селах Читальнї, відтак Каси, Сїчи, шпихлїрі, крамницї і др. користні для народу товариства по всему краю. І за якийсь час стало таких народних стоваришень у нашім краю сотки. Але остало в нашім краю й доси чимало таких сїл, глухих кутів, де нема ще нїякого, нї одного товариства. А знов не одно і з тих товариств, що засновано нераз із великою парадою, завмерло скорше чи пізнїйше тай спить, не працює, не ратує нарід з темноти і з нужди.

Від тогід, коли стали закладати „Сїчи“, пішла справа так скоро, що одної недїлї отворювано й по кілька товариств нараз, так що годї було Черновецким Русинам-патріотам явити ся всюди й подати раду-поміч на місци. А ще тяжше стало заглядати до поодиноких товариств по селах, щоби переконати ся, чи сповняють вони задачу як слїд.

З оттих то причин Черновецка „Руска Бесїда“, мама усїх руских товариств на Буковинї, стала роздумувати, як би то зарадити отсїй недостачі й узяла ся закладати в поодиноких повітах ф і л ї ї „Рускої Бесїди“, значить такі товариства, що мають в поодиноких повітах дбати о те, аби в кождім рускім селї не лиш повставали рускі товариства, але щоби й робили свою роботу так, аби з неї була як найбільша користь для еї членів а тим і для цїлого руского народу.

Такі філїї заснувала Черновецка „Руска Бесїда“ вже в Кіцмани, Вашківцях і в Заставнї, а тої суботи, себто на сам Новий Рік у Вижници.

Про отсї то збори у Вижници хочемо Вам, панове громада, дещо вповісти. Ото о ½ 3 години пополудни заповнили салю коло склепу нашого руского купця й патріота п. М о с к в и інтелїґенция і селяни з Вижницкого повіту.

На збори прибули панове учителї й селяни з Багни, Бергомету, Виженки, Вижницї, Іспаса, Лукавця, Мариничів, Мігови, Милїєва, Рівної, Розтік, Стебнів із Чорногузів. Із сьвященників прибув тільки щирий патріот о. Маланчук і з Лукавця. А з Черновець приїхали п. посол Єрофтей Пігуляк, п. голова Черновецкої „Рускої Бесїди“ інсп. Попович і секретар п. академик п. Клим та видїловий п. др. Когут, надто інспектори п. Никорович і п. Спинул, управитель дібр барона Василька, п. Бурачиньский, тай кілька панів учителїв зпоза Вижницкого повіту. Відпоручників Черновецких повитали збори при входї грімким окликом: Слава!

П. Попович повитав збори, дякуючи присутними іменем Черновецкої „Рускої Бесїди“, що прибули так численно і предложив на провідника зборів о. Маланчука, що всї приняли окликами: Славно!

О. Маланчук подякував за вибір, і покликав на писаря пана Клима й удїлив слово голові Черновецкої „Рускої Бесїди“. П. Попович вияснив цїль сегоднїшних зборів, а то щоби заложити у Вижницкім повітї філїю „Рускої Бесїди, котра би дбала про те, аби Читальнї, Сїчи і др. товариства були по всїх селах повіту і працювали щиро для добра народу; бо вже годї із сею важною роботою, що аж горить по всїх усюдах нашого краю, упорати ся однїй Черновецкій „Рускій Бесїдї“. Тепер коли вже маємо доста щирих до народу учених Русинів по всїх селах, час з'єднати їх усїх у філїї, щоби їх праця була однакова, одноцїльна і спирала ся взаїмно, щоби рухливійші села будили сплячих, щоби живійші люди загрівали до дїла повільнїйших та щоби нарід у кождій потребі мав раду і поміч у сьвітних своїх людий, що будуть провадити філїю, так, аби не лише сїльскі товариства але й кождий чоловік, що є їх членом, міг найти навіть у своїх особистих справах поміч або хоч щиру, ретельну пораду. Так пізнасть кождий сам на собі, що добре належати до товариства, бо в нїм найде в потребі поратунок. Хто-ж стояти ме осторонь від сїльских товариств, той не мати ме права жадати й від філїї нї ради — нї помочи. Так пізнасть нарід вагу гуртувати ся в товариства, єднати ся і лучити ся зі своїми братами, жити в згодї один з другим, шанувати і слухати громадского голосу, йти рука в руку з товаришами а не з ворогами.

Зі спису руских товариств Вижницкого повіту, казав бесїдник далї, виходить, що на 27 громад є всего 13 Читален, 11 Сїчий а 9 Кас. В 4 громадах а то в Баг-

ві, Петрашах, Підзахаричу і в Устю-Путилові нема ще ніякого руского товариства.

Бесїдник запитує на остаток селян і інтелїґенцию, чи признають потребу повітового товариства і чи годять ся, щоби засновано у Вижници філїю „Рускої Бесїди? (Оклики: Признаємо і годимо ся!)

Відтак о. Маланчук піднїс і з свого боку потребу такого повітового товариства, щоби дбало про закладуванє народних стоваришень по селах і за їх успішну працю та щоби ревним товариствам росказувала похвали а оспалим нагани. (Славно!)

Далї забрав слово п. посол Пігуляк і в довшій гарній промові представив селянам-гуцулам їх колишню а теперішну долю. Він сказав, що коли 30 лїт тому ще молодим чоловіком загостив був перший раз у Гуцульскі гори, то бачив усюди Гуцульскі полонини, Гуцульскі маєтки-добра. Тепер вони понайбільше вже не в Гуцульских руках, так то загосподарили ся Гуцули за тих 30 років. П. посол сказав, як го перед 20 роками Русини в Черновецкій „Бесїдї“ стали роздумувати, як би то ратувати нарід, що з дня на день біднїв, нидїв, пропадав і гинув. Оповів, як то Черновецка „Руска Бесїда“ заходила ся закладати Читальнї, шпихлїрі, крамницї і т. п. товариства і як воно не вдавало ся, а коли й прийшло де до скутку, то небавом загибало. Тодї від 15 лїт рускі посли стали упоминати ся о права народу а головно о школи, котрі мали видобути нарід з темноти а тим то і з біди. І сею дорогою, через школи і учительство довели нарід до торічних славних виборів, що визволили нарід з ланців, в які єго окували були єго вороги, що до тогід мали верх у краю. Тепер ті кайдани упали з народу а 22 закони, які ухвалив тогід сойм краєвий, дадуть народови таку волю і силу в руки, якої він доси не мав. Але як колись по знесеню паньщини стало людем вільнїйше але не лїпше, бо були темні, так і тепер не поможуть і найкрасші закони, як нарід не буде знати, як ними користувати ся, а не буде сего знати, як не буде просьвічувати ся, як не буде по всїх селах шкіл, Читалень, Січий і т. п. товариств, щоби вчили старших і молодших розуму. Оттому треба філїї „Рускої Бесїди“ котра би провадила просьвітну і господарску роботу у всїх селах повіту, тому посол накликує нарід гуртувати ся всюди в такі товариства для науки, для взаїмної поради і помочи, заклинає руску інтелїґенцию, а головно учительство пильнувати особливо тепер просьвіти, прав і добра народу, бо, каже, руский нарід умів нераз зірвати ся до великого дїла та не годен був допровадити те, що почав був, до доброго кінця, не міг був удержати те що мав вже в руках; то бував вогонь соломяний, що спалахнув і чим висше підняв ся, тим скорше погас.

Тому, панове братя, кінчив п. посол, до працї, до дїла! Дбаймо, щоби те, що вже осягнули, не тільки не пропало, але щоб зросло, зростало з дня на день, все більше і більше на добро і славу руского народу. (Цїла хата греміла не раз і не два від окликів і оплесків підчас палкої промови нашого посла, а на кінци бесїди не було їм кінця; бо щирі, горячі слова зайшли були усім глибоко в душу.)

Потім стали ті представителї Читалень і Січий, що прибули на збори, вписувати ся до „Рускої Бесїди“ а кілька з них навіть зараз зложили вкладки на цїлий рік 1905 по 4 коронї всего, за що кожда Читальня чи Січ не тільки буде через цїлий рік членом Вижницкої філїї і Черновецкої „Рускої Бесїди“ але й дістане даром всї книжки, які доси видала Черновецка „Руска Бесїда“ і котрі ще видасть сего року.

Присутні члени Читалень, Кас і Січий з названих сїл оповідали відтак, як їх товариства розвивають ся і, взявши загалом, вийшло, що Читальнї майже всї не сплять, хоч і не богато в декотрих членів, мало книжок і ґазет а ще меньше гроший збирає ся. Каси всюди добре розвивають ся і зробили богато добра, а Січи знов ростуть як гриби по дощи село за селом. Деякі Читальнї, як пр. в Бергометї, як оповідав голова Читальнї господар Берник, повели цїле велике село на иньшу, лїпшу дорогу. Загально нарікали селяни на сьвященників, що рідко де держать з народом, тому не находили слів подяки,

і похвал для о. Маланчука, що все і всюди йде і працює з народом.

По хорошім привіті п. інсп. Спинула від Вашківскої філії „Рускої Бесїди“ збори ухвалили на остаток одноголосно заложити у Вижници філію Черновецкої „Рускої Бесїди“ і почали радити ще й над иньшими справами.

Господар Фока Колотило з Милїева просив о поміч для бідних школяриків. На то п. інспектор Никорович порадив закладати тов. „Шкільна Поміч“, а п. посол Пігуляк вказав на сїльскі Каси (Райфайзенки), котрі, особливо як запоможуть ся з краєвого банку, зможуть подбати й за бідну молодїж шкільну.

На запитаня селян розповів др. Когут, як закладати Селяньскі Каси (Райфайзенки), до котрих вистане на початок хочби лиш 10 членів, з котрих 5 мусить уміти підписати ся, а відтак люди будуть липнути до каси як мухи до меду.

Господарі Гриць Матейчук із Рівної і Яків Гулей із Виженки просили, аби їм отворено слатину у Виженцї, о що просили також люди з Чорногузів і з Милїєва.

Відтак заохочував п. др. Когут людий, аби замовляли собі чим скорше з ради культури краєвої або в „Селяньскій Касї“ в Чернівцях кукурудзу, а на замітку п. начальника Матіяса з Розтік, вияснив, чому купцї дають кукурудзу таньше, бо мішають сегорічну лиху із тогідною здоровою так, що їх корець не важить одного кіла (сотнар) а багато меньше; наколи добра тогідна, яку можна дістати через „Селяньску Касу“, лїпша, тяжша і продає ся з утратою одної корони на мішку, бо на то мінїстерство дало Радї культури запомогу а надто й на половину коштів привозу, котра вертає ся тому, що купує. Панї Москва заявила, що вона готова збирати замовленя на кукурудзу від людий і спроваджувати ваґонами та видавати кукурудзу просто з ваґону, що принято з подякою до відомости й о чім повідомляємо сусїдних селян коло Вижницї.

Господар Берник просить посла Пігуляка і Василька, аби старали ся о ґімназию і окружний суд у Вижници. Посол Пігуляк вияснив справу і обіцяв не спускати еї з ока.

П. надучитель Лучиньский підніс на остаток в гарній промові заслуги руских послів і Черновецких провідників-Русинів, складаючи їм, а з осібна їх відпоручникам, що прибули на збори, щиру подяку від Русинів Вижницкого повіту, по чім збори відсьпівали з одушевленем „Ще не вмерла Україна“.

Промовляло ще богато з інтеліґенциї і селян, з послїдних дуже подобала ся бесїда господаря Шандра з Милїєва, що складними словами заохочував братів-селян до просьвіти; дякував особливо о. Маланчукови, як рідкому межи панотцями народолюбцеви. По сїм відсьвівано пісню „Не пора“, котра до сеї промови дуже придала ся. Голова Черновецкої „Рускої Бесїди“ подякував всїм присутним за труд, посол Пігуляк провідникови зборів о. Маланчукови а навязуючи до слів господаря Шендра і другух селян, що нарікали на байдужність ба навіть ворогівство панотцїв, сказав посол, що за те нарід повинен тим більше любити, шанувати і слухати тих немногих сьвященників, що мають одну руку з мужиками.

Провідник зборів докінчив нараду окликом в честь Цїсаря, а присутні відсьпівали гимн цїсарский.

Відтак по чотирогодинний дружній і поважній нарадї участники зборів розійшли ся з надїєю, що нове огнище вижницкого повіту рознесе сьвітло правди і науки по всїх і найтемнїйших хатках нашої колись так гарної Гуцульщини й воскресить еї до нового житя й до давної слави й старого добра, що дай Боже! Ми віримо в те тим більше, що вже і у Вижницкім повітї є доста сьвітлих і щирих народолюбцїв між інтеліґенциєю ба навіть не мало патріотів-селян.

На закінчене дякує головний видїл „Рускої Бесїди“ в Чернівцях патріотичному паньству Москвам, що відступили салю безкористно не тільки на сї збори але й заявили, що ставлять еї завсїгди до розпорядимости філїї „Рускої Бесїди в Вижници.

Огляд памятних виборів до сойму краєвого 1904.

(Дальше).

Наступив памятний день 22. липня. О четвертій рано зійшло сонце на тихім яснім небосклоні. Люди встають, вмивають ся і прибирають ся сьвяточно, шепчуть молитви. Все йде тихо, поважно, сьвяточно. Ще кілька виборців над'їхало нині рано.

Вибори призначені на девяту годину. О осьмій годині стануло поверх шістьдесять виборців в ряди, готових до походу. Між ними видко трох сьвящеників о. Дмитра Козарищука, о. Тита Тиміньского і о. Симона Бойчука. Найстарший з них о. Дмитро Козарищук, білий як молоко, благословить нарід і кличе в імя віри, в імя правди, в імя красшої долї руского народу, в путь до вибору! Пішли. Вкінци ведуть два сильні мужчини немічного Кривеньчука, тримаючи его з обох боків попід пахи. Під одною пахою опирає ся він на костур. Вийшли й вони на дорогу, пірнули в куряві, що здоймила ся за великим першим походом до близького староства.

Вже пів до одинадцятої долїтають зі староства вісти, що Пігуляка вибір запевнений, бо впало вже на него п о в е р х 50 голосів. В пів до дванадцятої вибори довершили ся. За Пігуляком було 69 а за противником, значить за тодїшним польско-верміньско-жидівско-консисторско-дїдичівским підкиданцем-мужиком п р о т и в м у ж и к і в, 29 голосів.

Виборцї вертають грубою лавою назад на подвіре, відки вийшли. На брамі стоїть зворушений Пігуляк і витає кождого виборця. Всї бажають ему щастя. Веселий гамір, на подвірю охоча метушня. Всї питають чи не наспіли ще вісти з других руских повітів. Тим часом накрили в хатї і стодолї столи. Позасїдали. Надійшла глиницка музика: грають, аж містом лунає.

Перша вістка надійшла з Заставної, вибраний наш Калитовский. Приймають вістку невгаваючим „слава“! Так само витають добру вістку з Серету про вибір Артура Малика, за Николая Василька в Вижницкім і за Тодора Левіцкого в Вашківскім повітї. Лиш з Садаґури не приходить вістка. Вже перша година з полудня а телеґрами нема й нема. Там воював люто сам дїдич Николай Фльондор против нашого Стефана Стоцкого. Вже чверть на другу а вістки все нема. Наступає занепокоєнє. Пігуляк не взяв ще й кусня в уста. Встає заклопотаний йде до вікна, виглядає, та все питає чи не надходить посланець з почти! „Нема“, кажуть. „Тай вже й не буде“, відповідає розпучливим голосом Пігуляк. У всїх повітах вже давно закінчені вибори й наспіли давно вже вісти, тож й в Садаґурскім конечно вже по виборах, а що нема вістки, то знак, що наш Стоцкий упав“! Отак заридав посол Пігуляк, тай вийшов у другу комнату. Розказав віддалити музику, а сам сїв, закрив очи і тихо хлипав. Пішов пострах і трівога по всїй громадї. Так проминуло десь чверть тяжкої прикрої години. Здавало ся вічний час. Всюда тихо, кождий, як билина на морозї, як зварений.

Десь на дорозї чути незрозумілий крик. Хтось біжучи від почти близить ся сюда, махає високо папером тай кричить — „Стоцкий“. Збігають ся, метушня. Вбігає надучитель Кукелка з Гаврилївцїв до хати, пробиває ся кріз натовп з папером високо в руцї й кричить: пане посол! пане посол! Стоцкий! Стоцкий — вибраний! Пігуляк зриваєсь, кидаєсь на Кукелку, вириває телеґраму з рук, читає напрасно, хапає Кукелку, обнимає, цїлує, кричить: „Всї наші шість, всї вибрані“. Хапає далї, кого видить обнимає, цїлує. Все одно, хто попаде під руку. Кричить: музику! музику! спровадьте ще й другу! Най грають! Вимахують цигани смиками, бренькають цимбали, висвистують носрі, добирають ся цигани до самого нутра. Гамір, сьпів, крик, музика, шум, кличі. Веселий заворот, охочий заколот, аж душно. З того всего видобуваєсь, змагаєсь, знимаєсь і перемагає усе пісня: „Щ е н е в м е р л а У к р а ї н а і с л а в а і в о л я“. Провалом ллеть ся пісня із хати на двір між нарід, котрий підхоплює еї елементарною силою з відкритими головами і дзвенить далї: „щ е н а м б р а т я м о л о д ї ї у с ь м і х н е т ь с я д о л я!“

На се впадає Василько з дороги як половик, пробиває ся кріз товпу до хати й стремить з простертою рукою просто на

Пігуляка тай кричить передертим голосом: „а що? як?“ Пігуляк високо з телеґрамом Стоцкого в руцї біжить до Василька й відкликує: „добре! добре!“ Хоче витатись з ним. Василько відтручує єго, бере за барки, термосить, як обезсебенний й кричить не своїм голосом: „а Стоцкий! а Стоцкий!“ Здивований відкликує Пігуляк: „таже Стоцкий! А хтож! Таже Стоцкий вибраний! На, маєш телеґраму!“ Ухляв Василько, рука впала, твар задоволенєм розплилась, як всьміхаючий ся місяць сьвітлом на повні. Став Василько на хвилину як вкопаний, капелюх на голові, зімнятий та знївечений, неможливої форми, — бо-ж Василько спав у нїм і на вїм, кидаючись послїдний тиждень по заставнецкім повітї.

Вбігає Дмитерко, тїнь Василька й кличе: „приїхав фотоґраф“.

„Добре! Най музика грає, що мога! Ми всї тим часом уставимо ся, най фотоґрафує!“ Уставив ся нарід. Ступень, два від східцїв до рундука заломили ся, але фотоґраф схопив, що було і як було.

Отак відбули ся перші вільні вибори на Буковиньскій Руси-Українї в Кіцмани. Та се було лиш гідне закінчене все тихо приготовляючих заходів, які складали ся через 14 років на отсей памятний день. По неодних невдалих пробах втворити темному народови очи треба було з далеку до несьвідомої маси добирати ся. Вперед подбали проводирі о густу сїть народних шкіл по селах. Заразом мали бачне око на семинар учительский, щоби відтам не виходили національно байдужні або несьвідомі учительскі сили. Дальше подбали о свій питомий основний надзір над народним шкільництвом. І ось коли стала школа своє велике завдане як слїд сповняти, коли почала вже молода письменна верства народу підбувати, тодї місцями забрала вона цїлковитий провід в селї, а місцями поривала й старих за собою. Тепер було вже з ким говорити, тепер нарід в силї був проводирів руских розуміти, тепер не лунав їх голос краєм без відгомону, як се доси бувало.

Тепер, коли посли обійшли свої повіти село від села і стали перед народом рахунки з посолчства здавати, то перед ними не стояла вже немов бездушна товпа, як се місцями героїчні прояви між селяньством підчас правиборів ясно виказували. Посол Пігуляк свій повіт обійшов за осїнь, зиму і весну аж до 22 липня, дня виборів, село від села двічи, місцями тричи. Що недїлї що сьвята, разом з народом виходив він із церкви і зараз перед всїма як були старі й молоді, мужчини і женщини звикле під голим небом складав свій рахунок з посольства. А що нарід порозумів, о що ходить — се показав наглядно 22. липень в Кіцмани і других руских повітах. Помимо нечуваних польско-вермінько-жидівско-консисторских заходів і крутарств в цїлім повітї впало на їх підкиданця-мужика лиш 29 голосів а 69-ма голосами став вибраний є Пігуляк.

(*Дальше буде*).

Із Сїчового руху.

З Василева.

Недїля перед сьв. Миколаєм була для нашого села великим сьвятом. В той то день проникнув промінь орґанізациї і в наше віконце, та з'єднав до купи много молодих сердець, з'єднав у одно нерозлучне тїло, в товариство „Сїч“. І залунали в нашім селї піснї, та розігнали бодай в части ті густі тїни хрунївства, що так густо висли над нашим селом.

О 11 год. перед пол. посьвятив о. Волощук наш прапор іменем „Богдан“, батьком при посьвяченю був С. Яричевский, а маткою п-нї Олїмпія Андрієвич. Із церкви удали ся всї до хати п. Тодора Гошовского, де відбували ся збори.

Збори отворив уч. п. Юрий Князький повитав прибувших гостий як: п. проф. Яричевского, п. п. учителїв із Чункова, Кадобівцїв, Кулївцїв, дальше „Сїчи“ із Юрківцїв, парубків із Дорошівцїв і др., подякував за труд і предложив на сїчового батька п. Яричевского, на що всї однодушно згодили ся. Пан Яричевський подякував за вибір покликав на Сїчову матку п-ню Андрієвич, а на писарів п. п. Квасніцкого і Гамана.

По сїм забрав сїчовий батько слово і пояснював статути і цїли „Сїчи“. Його

теплі слова, звінкий і переконуючий голос збудив не одну притихлу іскру завзятя в заспалім серцю, та загрів не одно серце, що може через підшепти злих духів притихло було для праці над підвигненем народної орґанізациї і самосьвідомости. Невгаваючі оплески були надгородою за його щирі слова.

По тім приступлено до вибору старшини, в котрої увійшли: Юрій Князький, кошовий; Іван Лїтовский, осаул; Митро Гуцул, учитель; Аркадій Гаман писар; Михайло Гошовский хорунжий, Іван Мартинюк, скарбник, Василь Ґриуль 1. четар, Іван Лїтовский 2. четар, Василь Добня 3. четар і Василь Лїтовский 4. четар.

По сїм слїдувало вручене відзнак і прапора. По врученю забрав слово Юрій Гудимка, що напоминав молодих Січовиків до єдности і працї, а між иньшим сказав не покладати надії помочи на своїх ворогів, але брати ся самому до працї а муравлинною працею мусимо добити ся лїпшої долї! Відтак наступили привіти. І так проф. Яричевский витав в імени черновецького „Сокола" а ще і другі гостї витали нове товариство.

П. Юрій Князький забрав в кінцї слово, та теплими словами подякував січовому батькови за ті великі заслуги, які він положив коло полїпшеня долї нашого пароду.

Серед голосних звуків пісень „Ще не вмерла", „Не пора" і „Який то вітер шумно грає", закрив збори січовий батько по чім пішли всї гостї до школи на аматорске представлене „Сатана в бочцї", дане юрківскими січовиками.

По представленю удали ся всї до п. Евгенія Томоруґа, де забавляли ся до пізної ночи.

Годить ся ще подякувати п. Евгенієви Томоруґови, що положив великі заслуги коло заложеня нашої „Січи". *Січовик.*

Війна.

Японцї увійшли вже торжественно до Порту Артура. Знайшли там ще доволї поживи а також амуниції. Деяких із росийских кораблїв можна буде по направі знов уживати. Росийскі часописї обчислюють, що їхня портартурска фльота, яка тепер пропала була варта враз з арматами 93½ мілїона рублїв, а як дотого дорахувати 18 мілїонів за кораблї, що перше ще пропали, то вийде, що на дно портартурских вод пішло 111 мілїонів рублїв стягнених із бідних росийских податників.

Про капітуляцию Порту Артура доходять такі вісти, що головною душею его оборонців був саме Українець ґенерал Кондратенко, який не хотів піддавати ся і таки погиб ще в Порт Артурі, номов нарочно шукаючи смерти. Чому залога так довго тримала ся в Портї Артура на те приходить також виясненe: Кождому офіцирови місяць служби у кріпости після царского привозу числив ся за рік, і оттому то вони здачу кріпости так довго відкладали, хоч виділи, що люди гинуть як мухи і що ратунку для них нема.

З манджурского терену війни надійшла в суботу одна дуже цікава вість, именно, що козаки під командою ґенерала Мищенка цїлком неожидано появили ся в більшій силї за плечима японьскої армії, попсували зелїзничий шлях між Дашічаом а Нючваном, а навіть заатакували Нючван і Інкау. Зелїзницю направлено єще того самого дня, а про атаки на Нючван і Інкау ґонолять з японьских жерел, що Росиян побито.

Цїкава річ, що Росиян спонукало до так ризиковної експедициї. Деякі гадали, що Куропаткін, маючи поки що чисельну перевагу, рішив ся розпочати офензиву, заки Ояма дістане японьскі війска і тяжку артилерию з під Порт-Артура. В такім случаю задачию Міщенка було би заатакувати Японцїв з заду, там, де они атаку цїлком не могли надїяти ся. Та супроти того, що Куропаткін з головною своєю силою дальше сидить спокійно, здогадують ся, що задачию Мищенка було лише знищити зелїзницю, щоби Японцї не могли перетранспортувати з під Порт-Артура гармат. Навіть самі гармати могли би впасти в руки Мищенка, а тогди він знищив би їх. Сесе, що Росияни явили ся коло Гайчену і Нючвану непомічені Японцями доказує, що Мищенко мусів маширувати 300-кільометровим півколесом через хіньску територию. Як Японцї розпоряджають сильною і рухливою кіннотою, то могли би

відділови Мищенка відтяти поворот до головних становищ армії.

ВСЯЧИНА.

Із Шипинець пишуть нам: Дня 10. с. м. відбував ся у нас вибір автуса. Ним хотів стати Мортко Корин, від якого ми вже зазнали не мало лиха. Та ба з ним звязало ся також не мало хрунів, але тото їм нічо не помогло. Справа наша побідила і Мортко Корин остав ся із своїми 46 голосами позаду, а ми вибрали чесного господаря Ґеорґія Єремійчука. *Лукіян Царик.*

З Лукавецкого Майдану пишуть: Дня 18. грудня 1904 відбули ся в нашій читальни річні загальні збори. Члени явили ся в комплеті, а крім того прийшло богато таких, що до тепер з ріжних причин перешкаджали розвоєви нашої читальнї і видячи, що товариство красно розвиває ся а, не хотячи лишити ся по заду — вписали ся в члени. Голова тов. Іван Ткачук отворив збори, витаючи радістно громадно зібраних членів. Принято до відомости справоздане виділу і приступлено до вибору нового виділу, в склад котрого увійшли: Іля Комиш, голова, Олекса Кокош, заступник голови, Іван Моровик писар, Николай Корош касієр, Кароль Лопушаньский бібльотекар і заступники: Іван Ткачук і Гаврило Бурчук. Потім ставлено внесеня з котрих важнїйші принято: Заложити в найкоротшім часї курс анальфабетів т. є науку читаня і писаня для старших і піти з колядою по членах а за виколядовані гроші купити місце під будову власної хати, в котрій могли би ми завести зараз зсип збіжа і заложити свою крамницю, щоби перестати раз набивати своєю кервавицею кармани дармоїдів шинкарів та крамарів-зайдів, але щоби наш гріш лишив ся в нашій кешени. Та до того треба нам єдности уразности, а коли станемо разом єдностию сильні, перестанемо ходити до наших ворогів і тратити там свою працю а будемо горнути ся до своєї читальнї, заложимо шпихлїр, крамницю, касу, тогдї нїчо не зробить нам біда, тогдї на Майданї стане весело любо і

Зацвите руська доля
Як рожа на сонци. *І. М.*

Сьвідомість декотрих наших селян. На сьв. Стефана, переїзджаючи через село Бергомет над Прутом повіта кіцманьского, уздрівем купу людий, що із якимось стареньким панком ходили від хати до хати колядувати. Цїкавість зібрала мене запитати ся яку, цїль має ся коляда і еще в день. На то відповіла менї якась старенька жінка, що то наші читальники колядують вже третий день на будову власної хати для читальнї, при котрій буде каса, шпіхлїр і „Січ“. А той старий панок, то наш пан директор, котрий що недїлї та сьвята сидить лиш у читальни. Коли я се учув захотїло ся менї запізнатись з сими сьвідомими селянами та з тим народолюбцем, п. директором. По довшій розмові сказавем їм, що я знаю обставини майже всїх читалень „Руской Бесїди“ в кіцманьскім повітї, але за Бергаметску не чувем нїчого. На се они менї відповіли, що они робили все що могли тихо але пильно, та що їх робота піде тепер ще гладше, бо тепер мають доброго пана директора Юрія Олїйника то і є охота будувати рускі товариства. Вкінци довідавем ся, що не всї ґазди та парубки суть так честні та сьвідомі що руске то сьвяте, бо є межи ними і такі що були противні сїй навіть невинній колядї на так хосенну річ. Проте просивем їх, щоби менї сказали хоть кілька тих честних ґаздів, а також і тих котрі їм хотять киринити. І так найчестнїйші, та привязані до читальнї та „Січи“ тїлом і душею, суть: Сторощуки, Полиники, Мажарі та Тимчуки. Найгірше пинять в добрих дїлах тоті, котрих фамілїянт дав голос не нашому мужицкому послови, але в песїй голос. Отже братя селяни беріть собі примір з бергометских ґаздів та при кождій нагодї збирайте гроші на будову читалень, шпіхлїрів, руских склепів, підпирайте „Січи“, а будете мати своє власне, бо своя хата своя правда. А як дістанете такого учителя як в Бергометї над Прутом, котрий не жалує трудів для народа, шануйте та поважайте таких людий. Бергометскому директорови за єго труд і любов до народа честь і слава! — *Мужицкий приятель.*

Видане Товариство „РУСКА РАДА“. За редакцию відповідає ІВАН ЗАХАРКО
З друкарнї „Руской Ради“ в Чернівцях під зарядом Ів. Захарка.